

**PROGRAM DYDAKTYCZNO –WYCHOWAWCZY
SZKOŁA PODSTAWOWA NR 5 W CZĘSTOCHOWIE
I ETAP EDUKACYJNY**

Opracowały:

mgr Urszula Palka

mgr Małgorzata Pęczek

WSTĘP

Program nauczania dla I etapu edukacyjnego Szkoły Podstawowej powstał w oparciu o Podstawę Programową Kształcenia Ogólnego dla Uczniów z Niepełnosprawnością Intelktualną w Stopniu Umiarkowanym lub Znacznym w Szkołach Podstawowych (zał. nr 3) z dnia 14 lutego 2017 roku.

Program przeznaczony jest do realizacji w klasach I – III szkoły podstawowej dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym. Zawiera ogólne założenia i kierunki oddziaływań dydaktyczno – wychowawczych skierowanych do zespołu uczniów będących w stanie opanować podstawowe techniki szkolne na poziomie elementarnym. Obszary tych oddziaływań to następujące zajęcia edukacyjne

- Funkcjonowanie osobiste i społeczne
- Zajęcia rozwijające komunikowanie się
- Zajęcia rozwijające kreatywność
- Wychowanie fizyczne

Przedmioty te stanowią spójną całość i powinny być realizowane w trakcie kształcenia zintegrowanego.

Osią wszystkich działań edukacyjnych jest wspieranie rozwoju funkcjonowania osobistego i społecznego uczniów. Temu celowi służą wszystkie ściśle ze sobą powiązane rodzaje zajęć. Nauczyciel dokonując wyboru tematyki, zajęć, metod, form pracy i środków dydaktycznych powinien kierować się ich skutecznością oraz zasadami ortodydaktyki, takimi jak:

- zasada gruntownej znajomości dziecka i przychodzenia mu z racjonalną, specjalistyczną pomocą.
- zasada dostosowania działań edukacyjnych do możliwości i potrzeb ucznia oraz warunków środowiskowych.
- zasada indywidualizacji wymagań, metod, doboru środków dydaktycznych oraz organizacji i tempa pracy.
- zasada stopniowania trudności.
- zasada aktywnego udziału dziecka w procesie dydaktycznym.

- zasada zintegrowanego oddziaływania i współdziałania specjalistów.
- zasada systematyczności.
- zasada trwałości zdobytych umiejętności.
- zasada współpracy z rodziną.

CELE EDUKACYJNE

Głównym celem edukacji ucznia z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym jest budowanie jego tożsamości, rozwijanie jego autonomii, poczucia godności oraz socjalizacji, a w szczególności w ramach posiadanych przez niego realnych możliwości, wyposażenie go w takie umiejętności i wiadomości aby:

- mógł porozumiewać się z otoczeniem w najpełniejszy sposób werbalnie lub pozawerbalnie z wykorzystaniem różnych wspomagających i alternatywnych metod komunikacji AAC
- zdołał maksymalną samodzielność w zakresie zaspokajania podstawowych potrzeb życiowych
- był zaradny w życiu codziennym adekwatnie do własnego indywidualnego poziomu sprawności i umiejętności, oraz miał poczucie godności własnej i decydowania o sobie
- mógł uczestniczyć w różnych formach życia społecznego na równi z innymi członkami danej zbiorowości, znając i przestrzegając (w ramach swoich możliwości) ogólnie przyjęte normy współżycia społecznego, zachowując prawo do swojej indywidualności
- rozumiał na miarę swoich możliwości otaczające go zjawiska społeczne i przyrodnicze
- mógł nabywać umiejętności i uczyć się (w ramach swoich możliwości) czynności przydatnych w przyszłym dorosłym życiu

CELE SZCZEGÓŁOWE

- Kształtowanie umiejętności porozumiewania się z otoczeniem zarówno za pomocą mowy jak i różnych alternatywnych sposobów komunikacji
- Kształtowanie i rozwijanie kompetencji społecznych
- Kształtowanie umiejętności samoobsługi polegające na rozwijaniu i doskonaleniu umiejętności i sprawności niezbędnych w codziennym życiu związanych z techniką

spożywania posiłków, higieną osobistą czynnościami fizjologicznymi, ubieraniem się, ochroną organizmu przed czynnikami szkodliwymi

- Kształtowanie postaw prozdrowotnych
- Umożliwienie poznawania najbliższego środowiska społeczno – kulturowego oraz przygotowanie ucznia (w ramach jego możliwości) do pełnienia ról społecznych
- Wdrażanie do kulturalnego, społecznie akceptowanego sposobu bycia
- Umożliwienie poznawania środowiska przyrodniczego i wychowanie do życia w harmonii z przyrodą oraz kształtowanie postaw proekologicznych
- Uczenie praktycznego stosowania pojęć przestrzennych, ilościowych, jakościowych, czasowych oraz elementarnych pojęć matematycznych z zakresu kategoryzowania
- Rozwijanie twórczej aktywności ucznia w działalności plastycznej, muzycznej, ruchowej ze względu na jej znaczące wartości terapeutyczne
- Kształtowanie poprawnej wymowy, wzbogacanie słownictwa czynnego i biernego
- Wyposażenie ucznia w umiejętności pozwalające na samodzielne korzystanie z urządzeń socjalnych i technicznych powszechnego użytku zgodnie z ich przeznaczeniem
- Rozwijanie i doskonalenie sprawności manualnych, orientacji przestrzennej, orientacji w schemacie ciała, koordynacji wzrokowo – ruchowej, koncentracji uwagi, percepcji wzrokowej i słuchowej
- Stymulowanie i rozwijanie sprawności fizycznej ucznia poprzez organizowanie zabaw i gier ruchowych oraz ćwiczeń gimnastycznych o charakterze korekcyjno – kompensacyjnym
- Rozwijanie indywidualnych zdolności i zainteresowań ucznia w kierunkach które zapewnią mu różne formy aktywności
- Przygotowanie ucznia do aktywnego spędzania czasu wolnego
- Przybliżanie tradycji i obyczajów lokalnych i narodowych

TREŚCI EDUKACYJNE

Treści nauczania i wychowania uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym powinny być dostosowane do indywidualnych potrzeb edukacyjnych i podporządkowane aktualnemu poziomowi i możliwościom psychofizycznym ucznia.

Układ treści w programie ma charakter spiralny - co oznacza, że te same treści będą się powtarzać kilkakrotnie w kolejnych latach nauki, na różnych poziomach edukacji

uwzględniając przy tym zasadę stopniowania trudności. Pozwoli to pogłębiać umiejętności i wiadomości zgodnie z wzrastającymi możliwościami i potrzebami ucznia.

Zakres treści ulega poszerzeniu w miarę nabywania przez uczniów wiadomości umiejętności i sprawności.

Treści nauczania ujęte są w trzech obszarach

OBSZAR I: JA

Treści edukacyjne zawarte w tym obszarze związane są z rozwijaniem poczucia własnej tożsamości, świadomości własnego ciała, jego schematu i orientacji w czasie i przestrzeni oraz samoobsługi i zaspokajania własnych elementarnych potrzeb.

- nabywanie umiejętności budowania własnej autonomii-kształtowanie własnego ja , identyfikacja z płcią, imieniem i nazwiskiem
- doskonalenie umiejętności w schemacie ciała oraz przestrzeni
- nabywanie i doskonalenie umiejętności sygnalizowania głodu i pragnienia w każdy możliwy dla ucznia sposób zrozumiały dla otoczenia
- nabywanie umiejętności i doskonalenie techniki spożywania posiłków
- nabywanie i doskonalenie umiejętności przygotowania - również według instrukcji- i podawania posiłków
- umiejętność posługiwania się sztucami
- nabywanie i doskonalenie umiejętności kulturalnego zachowania się przy stole
- nabywanie i doskonalenie rozpoznawania, wskazywania i nazywania poszczególnych artykułów spożywczych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności estetycznego spożywania i posiłków i utrzymania najbliższego otoczenia w czystości
- nabywanie umiejętności zakładania i ściągania odzieży i obuwia
- nabywanie i doskonalenia umiejętności dobierania odpowiedniego stroju do pogody
- nabywanie i doskonalenie umiejętności dbania o wygląd zewnętrzny i stan odzieży
- nabywanie i doskonalenie umiejętności samodzielnego dbania o higienę osobista w zakresie mycia i wycierania ciała oraz higieny jamy ustnej
- nabywanie i doskonalenie umiejętności zgłaszania i samodzielnego załatwiania potrzeb fizjologicznych
- wdrażanie do poszanowania intymności innych osób

- nabywanie umiejętności sygnalizowania złego samopoczucia
- nabywanie umiejętności rozpoznawania emocji i adekwatnego reagowania w sytuacjach trudnych

OBSZAR II: JA I OTOCZENIE

Treści zawarte w tym obszarze mają służyć umożliwianiu doświadczania i poznawania otoczenia, umożliwianiu pełnienia różnych ról społecznych zgodnie z akceptowanymi normami. Treści te mają również wspierać maksymalny rozwój autonomii, samodzielności i zaradności życiowej oraz kształtować poczucie odpowiedzialności za siebie i innych a także sprzyjać możliwości dokonywania wyboru

- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania, wskazywania i nazywania członków swojej rodziny z uwzględnieniem ról społecznych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania, wskazywania i nazywania czynności i zajęć domowych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania, wskazywania i nazywania pomieszczeń domowych oraz wyposażenia mieszkania
- nabywanie i doskonalenie umiejętności porządkowania pomieszczeń z wykorzystaniem środków czystości i sprzętu sprzątającego
- nabywanie i doskonalenie umiejętności nawiązywania relacji z nauczycielami, rówieśnikami i pracownikami szkoły
- nabywanie i doskonalenie umiejętności przestrzegania zasad panujących w szkole i klasie oraz norm współżycia w grupie
- wdrażanie do funkcjonowania w uporządkowanej strukturze dnia
- nabywanie i doskonalenie umiejętności uczestniczenia w uroczystościach i imprezach szkolnych- wdrażanie do aktywnego uczestnictwa w życiu szkoły
- nabywanie i doskonalenie umiejętności komunikowania się w sposób werbalny i pozawerbalny z wykorzystaniem różnych form komunikacji alternatywnej
- nabywanie i umiejętności i motywowanie uczniów do wchodzenia w interakcje z drugą osobą
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawani, wskazywanie i nazywania barw i symboli narodowych-wdrażanie do poszanowania
- rozwijanie poczucia przynależności do kraju

- wdrażanie do udziału w niektórych świętach narodowych, religijnych i okolicznościowych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania, wskazywania i nazywania pór roku
- poznawanie świata roślin i zwierząt
- wdrażanie do zachowań proekologicznych
- wdrażanie do przestrzegania zdrowego trybu życia

Nabywanie i i doskonalenie umiejętności korzystania z chusteczek higienicznych

- nabywanie i doskonalenie umiejętności higienicznych przed kontaktem z żywnością oraz po skorzystaniu z toalety
- wdrażanie do przestrzegania prawidłowej postawy ciała
- poznanie pracy lekarzy specjalistów
- nabywanie umiejętności planowania zakupów w różnego rodzaju sklepach
- poznawanie niektórych punktów usługowych- poznawanie zawodów i czynności z nimi związanych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności posługiwania się prostymi narzędziami – nożyczki, dziurkacz, spinacz
- nabywanie i doskonalenie umiejętności obsługi urządzeń RTV i AGD codziennego użytku – radio, odkurzacz, suszarka do włosów, radiomagnetofon
- wdrażanie do przestrzegania zasad bezpieczeństwa podczas pracy ze sprzętem domowym
- nabywanie i doskonalenie obsługi komputera w dostępnym dla ucznia zakresie
- nabywanie i doskonalenie umiejętności obsługi prostych edytorów graficznych i tekstowych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności obsługi prostych gier komputerowych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności obsługi przeglądarek internetowych
- wdrażanie do bezpiecznego zachowania w sieci i podczas obsługi urządzeń technicznych
- wdrażanie do bezpiecznego zachowania się w sytuacjach zagrażających życiu i zdrowiu a także nauka odpowiedniego reagowania w sytuacjach trudnych i niebezpiecznych
- ważne numery alarmowe
- wdrażanie do przestrzegania i stosowania się do znaków drogowych, symboli i oznaczeń
- wdrażanie do właściwego zachowania w różnych miejscach i sytuacjach – kino, teatr, filharmonia, wystawy
- aktywizowanie do udziału i tworzenia własnych prac artystycznych
- nabywanie wiadomości i umiejętności praktycznych związanych z okresem dojrzewania
- wdrażanie do bycia odpowiedzialnym i pomagania innym
- nabywanie umiejętności aktywnego spędzania czasu wolnego
- nabywanie i doskonalenie umiejętności dokonywania wyboru aktywności w czasie wolnym

OBSZAR III: TO, CO MNIE WSPIERA

Treści z tego obszaru dotyczą oddziaływań stymulujących rozwój ucznia, zwiększających motywację do pracy, korygujących i kompensujących braki oraz wzmacniających i usprawniających mocne strony ucznia

- nabywanie i doskonalenie umiejętności komunikowania się w sposób werbalny i pozawerbalny w dostępny dla ucznia sposób
- nabywanie i doskonalenie umiejętności rozpoznawania i nazywania emocji oraz radzenia sobie z nimi w akceptowany sposób
- rozwijanie motoryki małej i dużej
- stymulowanie procesów poznawczych
- rozwijanie i doskonalenie percepcji wzrokowej i słuchowej
- rozwijanie motywacji do podejmowania aktywności
- rozwijanie zainteresowań uczniów zgodnie z ich preferencjami
- nabywanie i doskonalenie umiejętności w zakresie elementarnych pojęć matematycznych
- nabywanie i doskonalenie umiejętności w zakresie przygotowania do nauki pisania i czytania zgodnie z możliwościami uczniów

Treści nauczania mogą wykraczać poza wymienione obszary w zależności od potrzeb i możliwości uczniów. Nauczyciel ma prawo wyboru, w tym do zawężania i poszerzania treści, które uzna za korzystne dla rozwoju ucznia.

METODY, FORMY I ŚRODKI REALIZACJI PROGRAMU

W pracy z uczniem z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym i znacznym wykorzystuje się różnorodne metody, formy i środki w zależności od potrzeb i możliwości psychofizycznych uczniów oraz rodzaju przekazywanych treści. Doboru odpowiednich metod, form i środków dokonuje nauczyciel po wnikliwym rozpoznaniu potrzeb, możliwości i poziomu funkcjonowania ucznia.

METODY:

Metody podające:

- wyjaśnienie
- instruktaż

- opis, opowiadanie
- pogadanka
- rozmowa

Metody eksponujące:

- pokaz
- wystawa
- film, program telewizyjny, prezentacja multimedialna
- prace uczniów

Metody praktyczne:

- stawianie zadań do wykonania
- ćwiczenia
- zajęcia praktyczne

FORMY PRACY:

- indywidualna
- grupowa
- zbiorowa

ŚRODKI DYDAKTYCZNE:

- naturalne – np. okazy rzeczywiste, przedmioty codziennego użytku, rekwizyty
- techniczne – np. magnetofon, komputer wraz z osprzętem
- symboliczne – np. plansze, symbole, ilustracje, znaki, rysunki
- narzędzia do technik plastycznych i piśmienniczych

WARUNKI I SPOSÓB REALIZACJI

Wszystkie działania dydaktyczno - wychowawcze z uczniem niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym wymagają od nauczyciela odpowiedniego doboru form, środków i metod uwzględniających indywidualny tok pracy oraz tempo i poziom rozwoju każdego ucznia.

Podstawą planowanej działalności edukacyjnej nauczyciela jest model nauczania i wychowania całościowego, sytuacyjnego, zintegrowanego, uwzględniającego wielozmysłowe poznanie otaczającej rzeczywistości.

Planując pracę z uczniem niepełnosprawnym intelektualnie w stopniu umiarkowanym i znacznym należy przede wszystkim uwzględnić rzeczywisty poziom rozwoju ucznia, możliwości i potrzeby komunikacyjne, jego zainteresowania, preferencje, uzdolnienia i mocne strony.

Wszystkie, nawet niewielkie, postępy ucznia powinny być wzmacniane pozytywnie, natomiast brak postępów nie podlega wartościowaniu negatywnemu.

Ocenianie bieżące funkcjonowania ucznia prowadzone jest podczas spotkań zespołu nauczycieli i specjalistów